

Yetişkinlerde Algılanan Duygusal Şiddetin Empatik ve Sosyal Özyeterlik Algısı Üstüne Etkisinin İncelenmesi

Investigating the Effect of Adults' Perceived Emotional Violence on Perceived Empathic and Social Self-Efficacy

Rana Dudu ÖCAL¹, Mert AKCANBAŞ¹

RDÖ: [0009-0007-9501-1771](https://doi.org/10.46629/JMS.2026.185) MA: [0000-0003-1811-2732](https://doi.org/10.46629/JMS.2026.185)

¹Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Özet

Amaç: Bu araştırmanın amacı; yetişkinlerin algıladıkları duygusal şiddetin, empatik özyeterlik ve sosyal özyeterlik algıları üstüne etkisinin tespit edilmesi ve bazı katılımcı değişkenleri açısından incelenmesidir.

Yöntem: Araştırmanın örneklemini 18 – 65 yaş aralığındaki sağlıklı bireylerden toplam 306 kişi oluşturmaktadır. Katılımcı verilerinin toplanması amacıyla Sosyodemografik Bilgi Formu, Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği ve Algılanan Empatik ve Sosyal Öz Yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmış; tarama modellerinden anket yöntemi seçilmiştir. İstatistiksel analizler için tanımlayıcı istatistikler, Pearson Kolerasyon analizi ve Basit Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Yapılan basit doğrusal regresyon analizine göre, algılanan duygusal şiddet düzeyi, algılanan empatik özyeterlik puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır ($R^2 = .09$, $F(1, 304) = 29.45$, $p < 0,001$). Regresyon katsayısı anlamlı olup, algılanan duygusal şiddetteki her bir birimlik artışın empatik özyeterlik puanlarında .31 birimlik artışla ilişkili olduğu belirlenmiştir ($B = 0.31$, $t = 5.43$, $p < 0,001$). Benzer şekilde, algılanan duygusal şiddet sosyal özyeterlik puanlarını da anlamlı düzeyde

yordamaktadır ($R^2 = .17$, $F(1, 304) = 64.08$, $p < 0,001$). Regresyon katsayısı anlamlı bulunmuş, algılanan duygusal şiddetteki her bir birimlik artışın sosyal özyeterlik puanında .46 birimlik artışla ilişkili olduğu gözlenmiştir ($B = 0.46$, $t = 8.01$, $p < 0,001$).

Sonuç: Araştırma bulguları, algılanan duygusal şiddetin hem empatik özyeterlik hem de sosyal özyeterlik algısını anlamlı düzeyde yordadığını göstermektedir ($p < 0,001$; $p < 0,001$). Çalışmanın sonuçları, duygusal şiddetin bireylerin sosyal ilişkilerine ve empatik becerilerine ilişkin algılarını şekillendirdiğini ve bu süreçlerin psikolojik müdahale programlarınca dikkate alınması gerektiğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Duygusal Şiddet, Özyeterlik, Empatik ve Sosyal Öz Yeterlik

Abstract

Aim: The aim of this study is to determine the effect of perceived emotional abuse on adults' perceptions of empathic self-efficacy and social self-efficacy, and to examine these variables in terms of certain participant characteristics.

Methods: The sample of the study consists of 306 healthy individuals aged between 18 and 65. In order to collect participant data, the Sociodemographic Information Form, the Perceived Emotional Abuse Scale, and the Perceived Empathic and Social Self-Efficacy Scale were used. The study employed a survey model, specifically utilizing the questionnaire method. Statistical analyses were performed using descriptive statistics, Pearson correlation analysis and simple linear regression analysis.

Results: According to the simple linear regression analysis, perceived emotional violence level significantly predicted perceived empathic self-efficacy scores ($R^2 = .09$, $F(1, 304) = 29.45$, $p < 0.001$). The regression coefficient was significant and it was determined that each unit increase in perceived emotional violence was associated with a .31 unit increase in empathic self-efficacy scores ($B = 0.31$, $t = 5.43$, $p < 0.001$). Similarly, perceived emotional violence significantly predicted social self-efficacy scores ($R^2 = .17$, $F(1, 304) = 64.08$,

$p < 0.001$). The regression coefficient was significant, and it was observed that each unit increase in perceived emotional violence was associated with a .46 unit increase in social self-efficacy score ($B = 0.46$, $t = 8.01$, $p < 0.001$).

Conclusion: The findings of the study show that perceived emotional violence significantly predicts both empathic self-efficacy and social self-efficacy. The results of the study suggest that emotional violence shapes individuals' perceptions of their social relationships and empathic skills and that these processes should be taken into account in psychological intervention programs.

Key Words: Violence, Emotional Violence, Self-Efficacy, Empathic and Social Self-Efficacy

1.Giriş / Introduction

Şiddet; Dünya Sağlık Örgütü (2002) tarafından yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişim bozukluğu veya mahrumiyetle sonuçlanan veya sonuçlanma ihtimali yüksek olan; kişinin kendisine, başkasına veya bir gruba karşı tehditle veya fiili olarak uygulanan davranışlarolaraktanımlanmaktadır(1). Şiddet, bireyleri biyopsikososyal şekilde etkileyen bir kavramdır. Bu kavram incelendiğinde; fiziksel, cinsel, duygusal, ekonomik şiddet türleriyle karşılaşılmaktadır.

Fiziksel şiddet, esas olarak bedene yönelik bedensel güç kullanımına dayanan, hafif yaralanmalardan ölüme kadar uzanan geniş bir yelpazedeki eylemleri kapsamaktadır (2). Bu şiddet türü; yaralama, darp etme ve diğer bedensel zarar verme davranışlarını içermektedir. Cinsel şiddet ise Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) göre, bireyin onayı olmadan veya

baskı yoluyla gerçekleştirilen her türlü cinsel eylem, girişim, cinsel içerikli söz veya davranışı ve bunların yarattığı fiziksel, psikolojik ve sosyal zararları ifade eder (1). Ekonomik şiddet ise kişinin çalışma hayatına katılımını engelleme, gelir elde etmesini durdurma, mal varlığına el koyma veya çalışmaya zorlama gibi davranışlarla tanımlanmaktadır (2).

Duygusal veya psikolojik şiddet, bireylerin ruhsal bütünlüğünü hedef alarak aşağılama, tehdit, bağırma ve duygusal manipülasyon gibi davranışlarla kendini göstermektedir (3). Ayrıca, duygusal şiddetin uzun süreli psikolojik ve psikosomatik sonuçlar doğurma riski açısından fiziksel şiddetten daha yıkıcı olabileceği ifade edilmektedir (4). Ancak bu şiddet türü oldukça yaygın olmasına rağmen, çoğu zaman toplumsal normlar içinde görünmez kalmaktadır (5). Fiziksel belirtiler sunmaması ve mağdurun yaşadığı deneyimi anlamakta güçlük çekmesi, bu

şiddet türünün tespit edilmesini zorlaştırmaktadır (6). Çoğunlukla diğer şiddet türleriyle birlikte görülen duygusal şiddet; mağdurların yalnızlık, kronik yorgunluk, fibromiyalji gibi çeşitli problemler yaşamalarına yol açmaktadır. Özellikle aile içi dinamiklerde diğer şiddet biçimlerinin gölgesinde kalarak sıklıkla göz ardı edilmektedir (7). Diğer şiddet türleriyle iç içe görülmesi ve karmaşık bir yapıya sahip olması nedeniyle müdahale süreçlerinin gecikebileceği unutulmamalıdır.

Duygusal şiddet; aile, sosyal çevre ve eğitim ortamları gibi birçok alanda yaygın olarak görülmektedir. Aile içinde çoğu zaman eşler arasında veya ebeveyn-çocuk ilişkilerinde ortaya çıkarken; romantik ilişkilerde “flört şiddeti” olarak özellikle gençler arasında sık rastlanmaktadır (8). Flört ilişkilerindeki kıskançlık, kontrol etme ve manipülasyon gibi davranışları bu şiddetin örnekleridir (8). Tarı-Selçuk vd. (2018) tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinin %45,8’inin flört ilişkilerinde psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet türlerinden en az birine maruz kaldığı belirtilmiştir (9). Ayrıca, yapılan araştırmalarda, üniversite öğrencileri arasındaki flört ilişkilerinde, duygusal şiddet mağduru olan bireylerin sosyal ve psikolojik sorunlar yaşama olasılığının yüksek olduğu da gösterilmektedir (8). DSÖ (2024) verilerine göre, flört şiddetine maruz kalan bireylerde depresyon, anksiyete, madde ve alkollü kullanımı, yeme bozuklukları vb. psikolojik sorunlar sık görülmektedir (10).

European Institute of Gender Equality (2022) tarafından yayımlanan raporda, Avrupa Birliği ülkelerinde 2012 yılında kadınların %43’ünün yaşam boyu duygusal şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir (11). Türkiye’de ise Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014) raporuna göre, kadınların en sık karşılaştıkları şiddet biçiminin duygusal şiddet olduğu ve bu oranın %44 olduğu belirtilmiştir (12). Daha güncel veriler incelendiğinde, Chen ve arkadaşlarının (2021) araştırmasında duygusal şiddet oranı %33 olarak saptanırken (13), Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu’nun 1 Ocak 2024 – 1 Ocak 2025 tarihli Ev İçi Şiddet Acil Yardım Hattı verilerine göre %40,93 oranla en sık bildirilen şiddet türü duygusal şiddet olmuştur (14).

Özyeterlik kavramı, bireylerin belirli bir görevi veya durumu başarıyla gerçekleştirebileceklerine

dair inançlarını ifade etmektedir. Bandura’nın tanımına göre, bireylerin yaşam olaylarını etkileme kapasitesine dair inançlarını içermektedir. Bu inançlar ise performans düzeyi ile duygusal iyilik hali üzerinde önemli rol oynamaktadır (15). Özyeterlik, dört temel kaynağa dayanmaktadır. İlk kaynak, kişinin doğrudan yaşadığı performans başarıları olup, bu kaynak özyeterlik üzerinde en güçlü etkiye sahiptir. Başarılı deneyimler yeterlik inançlarını pekiştirirken, başarısızlıklar ise yetersizlik duygularını artırmaktadır. İkinci kaynak olan dolaylı deneyimler ise bireylerin diğerlerinin başarılarını gözlemleyerek kendi yetenekleri hakkında çıkarımlar yapmasıdır. Sözel ikna ise üçüncü kaynağı oluşturmakta ve bireyin özyeterlik inancını doğrudan değil sonuç beklentilerini artırarak etkilemektedir. Son olarak, bireyin psikolojik durumu/duygusal uyarılması, stresli anlarda ortaya çıkan fizyolojik tepkiler nedeniyle özyeterlik inancını etkileyen son kaynaktır.

Bilgin (2009), Bandura’nın özyeterlik kavramının geniş bir içeriğe sahip olduğunu ve belirli davranışlara özgü biçimlerde ele alınabileceğini belirtmiştir (16). Sosyal özyeterlik kavramı, diğerleriyle iletişimi başlatma ve sürdürme, sosyal ilişkiler kurma ve sosyal kabul görme becerilerine dair bireysel inançları ifade etmektedir. Biyopsikososyal gelişim modeli, bireyin gelişimini biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin etkileşimiyle açıklamaktadır (17). Bu bağlamda sosyal özyeterlik, bireyin psikolojik dayanıklılığı ve sosyal uyum kapasitesi açısından oldukça önemlidir. Yüksek sosyal özyeterliğe sahip bireylerin, öz saygılarını koruma, stresle etkin baş etme ve sağlıklı sosyal ilişkiler kurmada daha başarılı oldukları ifade edilmektedir (18).

Sosyal özyeterlik sıklıkla sosyal yetkinlikle karıştırılmaktadır. Sosyal yetkinlik bireyin sosyal ortamlarda sergilediği gerçek davranışsal becerileri ifade ederken; sosyal özyeterlik, bu becerilerin kullanılabilmesine dair inancı belirtmektedir (19). Bu ayrım, bireyin yalnızca sahip olduğu becerilerin değil o becerileri kullanma konusundaki algısının da davranış üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Sosyal özyeterliğin hayatın çeşitli alanlarında işlevselliği etkilemesi bakımından önemli olduğu yapılan çalışmalarla ortaya konmaktadır. 618 üniversite öğrencisiyle sosyal özyeterliğin yalnızlık ve internet bağımlılığı ile ilişkisinin incelendiği bir çalışmada,

sosyal özyeterliğin yalnızlık ve internet bağımlılığı ile negatif ve anlamlı bir ilişkisinin olduğu; gelenekler ve sosyal koşullar nedeniyle erkeklerin kadınlara göre daha kolay sosyal özyeterlik geliştirdikleri ortaya konmuştur (20). Çeşitli sektörlerde çalışan 172 Çinli katılımcı ile iş yaşamında sosyal özyeterliğin etkisinin incelendiği bir çalışmada ise, sosyal özyeterliğin iş arkadaşları tarafından atfedilen sosyal statü ile pozitif yönde anlamlı ilişkisinin olduğu, bu statünün iş doyumunu ve performansını olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir (21).

Davis (1983), empatiyi çok boyutlu bir yapı olarak ele almış ve dört alt boyut tanımlamıştır (23): başkalarının bakış açılarını anlama (perspektif alma), başkalarıyla duygusal bağ kurabilme (empatik yakınlık), empatik tepkilerde çekingenlik (kişisel çekingenlik) ve başkalarının duygularına duyarsızlık (empatik kayıtsızlık). Davis'e göre bu boyutlar, bireyin empatiyle ilgili yeterlilik inançlarını şekillendirmekte ve empatik özyeterliğin temelini oluşturmaktadır. Empatik özyeterlik ise, bireyin diğerlerinin duygularını anlama ve uygun tepkiler verme kapasitesine olan güvenini ifade etmektedir (22). Davis (1983), empatiyi çok boyutlu bir özellik olarak tanımlarken, empatik özyeterlik bireyin kendi empatik becerilerini kullanabileceğine olan inancını ifade etmektedir. Hoffman (1977) ise empatiyi gelişimsel bir yetenek olarak değerlendirirken, empatik özyeterliği bu yeteneğin uygulanmasına dair bireysel bir güven duygusu olarak görmektedir (23). Bu bağlamda, iki kavram arasında kuramsal olarak belirgin bir farklılık olduğu görülmektedir.

Empatik özyeterlik, yetişkinlik döneminde sosyal ilişkilerin yönetimi, çatışma çözümü ve duygusal bağların güçlendirilmesi gibi çeşitli alanlarda etkilidir. Empatik özyeterlikleri yüksek olan bireylerin, diğerlerinin duygularını doğru anlayarak ve empatik olma konusunda kendilerini güvende hissederek, daha etkili iletişim kurabildikleri ve karşılıklı anlayış gösterebildikleri düşünülmektedir (22). Ayrıca liderlik, müşteri ilişkileri ve takım çalışması gibi alanlarda da başarıyı artırdığı; kişiler arası işbirliği ve güvenin kurulmasında önemli olduğu belirtilmektedir (24).

Yetişkinlerde algılanan duygusal şiddet, empatik özyeterlik ve sosyal özyeterlik değişkenlerine ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde, yetişkinlerdeki

duygusal şiddetin çoğunlukla kadın örneklemleri ve flört/partner şiddeti üstünden incelendiği görülmektedir. Özellikle flört/partner ilişkilerindeki duygusal şiddet biçimlerinin, empatik becerilerde azalmaya veya bazı durumlarda uyumsuz biçimde artmaya neden olduğuna ilişkin bulgular öne çıkmaktadır. Örneğin Lahav (2023), duygusal şiddete uğramış kadınların, faillerine yönelik aşırı empatik duyarlılık geliştirdiklerini ve bu "hiper-empati"nin şiddet ilişkisini besleme olasılığını artırdığını belirtmiştir (25). Öte yandan Silvestri vd. (2025), partner şiddeti deneyimleyen kadınların duygusal ifadeleri tanıma ve kişilerarası güveni değerlendirme becerilerinin zayıfladığını ortaya koymuştur (26).

Özyeterlik bağlamında yapılan araştırmalar, duygusal şiddetin bireyin sosyal etkileşimlerindeki yeterlik algısını zayıflatabileceğini ortaya koymaktadır. Taverna ve ark. (2024), partner şiddetine maruz kalan kadınlarda özyeterlik düzeyindeki azalmanın sosyal işlevsellik kaybı ile ilişkili olduğunu (27); Rezaee ve ark. (2024) ise, sosyal becerilere odaklanan ve özyeterliği artırmaya yönelik bir eğitimin, duygusal şiddet deneyimini anlamlı ölçüde azaltarak şiddete maruz kalma döngüsünü kırma ve dolayısıyla sosyal özyeterlik algısını güçlendirme potansiyelini ortaya koymaktadır (28).

Literatürde, ergenlerin ve çocukların deneyimledikleri istismar türlerine ve özyeterlik algılarına ilişkin çeşitli çalışmaların olmasına rağmen, yetişkinlerin deneyimlediği duygusal şiddete ilişkin çalışmaların kısıtlı olduğu görülmektedir. Ayrıca, sosyal özyeterliğe ve empatik özyeterliğe ilişkin çalışmaların az olması da dikkat çekicidir. Literatürdeki bu açığın giderilmesi, koruyucu önlemlerin geliştirilmesi ve konuya ilişkin farkındalığın artırılması amacıyla bu çalışmada, yetişkinlikte deneyimlenen duygusal şiddet ve bunun empatik özyeterlik ve sosyal özyeterlik algısı üstündeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2.Yöntem / Method

Bu çalışmada, yetişkinlerde algılanan duygusal şiddetin empatik özyeterlik ve sosyal özyeterlik algısı üstüne etkisini incelemek amacıyla tarama modeli kullanılmış; tarama modellerinden anket yöntemi seçilmiştir

2.1. Araştırmanın Soruları/Hipotezi

Çalışmanın hipotezleri aşağıda belirtildiği gibidir.

H1: Yetişkinlerde algılanan duygusal şiddet, algılanan empatik özyeterliği anlamlı şekilde yordayacaktır.

H2: Yetişkinlerde algılanan duygusal şiddet, algılanan sosyal özyeterliği anlamlı şekilde yordayacaktır.

H3: Yetişkinlerde algılanan empatik ve sosyal özyeterlik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olacaktır.

2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın örnekleme, kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Çalışmaya, çevrimiçi ortamda paylaşılan anket formlarını gönüllü olarak dolduran ve katılma kriterlerini karşılayan katılımcılar dahil edilmiştir. Araştırmaya 168 kadın ve 138 erkek; toplam 306 kişi katılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Veri Araçları

Araştırmada, yetişkinlerde algılanan duygusal şiddet düzeyinin, empatik ve sosyal özyeterlik algısına etkisini incelemek amacıyla “Yetişkinlerde Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği” ve “Algılanan Empatik ve Sosyal Özyeterlik Ölçeği” ve “Sosyodemografik Bilgi Formu” kullanılmıştır. Katılımcıların bilgilendirilmiş onamları, ölçeklerden önce dijital olarak alınmıştır.

Sosyodemografik Bilgi Formu: Katılımcıların demografik verilerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan bu form, 12 maddeden oluşmaktadır. Bu formda yer alan genel soru başlıkları şu şekildedir: yaş, cinsiyet, yaşanılan yer, medeni durum, eğitim durumu, çocuğa sahip olma durumu, iş/gelir durumu, geçmiş psikolojik/psikiyatrik tedavi.

Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği: Ersanlı, K., Yılmaz, M. ve Özcan K. (2013) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan bu ölçek, yetişkin bireylerin algıladıkları duygusal şiddet düzeylerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği, Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ve test tekrar test kararlılık katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir. İç tutarlılık katsayısı 200 öğrenciden toplanan verilerden hesaplanmış; iç tutarlılık katsayısı $\infty = .95$ bulunmuştur. Ayrıca ölçüt bağımlı geçerlik çalışması için veri toplanan gruptan iki hafta ara ile 100 öğrenciye ölçek tekrar uygulanmış ve iki ölçüm

arasındaki korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen korelasyon katsayısı $r = .76$ 'dır (19). Ölçek, 61 maddeden oluşmakta olup, 5'li likert tipi bir ölçme aracıdır. Derecelendirme; (5) Tamamen Katılıyorum, (4) Katılıyorum, (3) Kararsızım, (2) Katılmıyorum, (1) Kesinlikle Katılmıyorum şeklindedir. 61 maddenin 58 tanesi olumsuz ifadeler içerirken 3 madde olumlu ifade içermektedir. Kontrol amaçlı olarak ters çevrilen bu üç madde 8., 21. ve 54. maddelerdir. Değerlendirme sonucu ölçekten alınabilecek en düşük puan 61, en yüksek puan ise 305'tir. Puanın yüksekliği bireyin yüksek düzeyde duygusal şiddet algıladığını göstermektedir.

Algılanan Empatik ve Sosyal Özyeterlik Ölçeği: Di Giunta vd. (2010) tarafından geliştirilen Algılanan Empatik ve Sosyal Özyeterlik Ölçeği (AESÖYÖ), Akın ve Başören (2015) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılarak Türkçeye çevrilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik analizi sonucunda, ölçeğin genel güvenilirliği $\alpha = 0,859$; algılanan empatik özyeterlik alt boyutunun güvenilirliği $\alpha = 0,821$; algılanan sosyal özyeterlik alt boyutunun güvenilirliği $\alpha = 0,787$ olarak belirlenmiştir (20). 5'li Likert tipteki bu ölçekte yanıtlar; (5) Tamamen Uygun, (4) Uygun, (3) Kararsızım, (2) Uygun Değil, (1) Hiç Uygun Değil şeklinde derecelendirilmektedir. Toplam 11 maddeden oluşan bu ölçekte; iki alt boyut ölçülmektedir. 1. ve 6. maddeler arası, algılanan empatik özyeterliği; 7. ve 11. maddeler arası algılanan sosyal özyeterliği ölçmektedir. Ölçekten alınabilecek toplam puan 11 – 55 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan toplam puanın artması, katılımcıların algıladıkları empatik ve sosyal özyeterlik düzeylerinin yükseldiğini göstermektedir. Ölçekte kontrol amaçlı herhangi bir ters madde yoktur.

2.4. Araştırmanın Etik Yönü

Bu çalışma için T.C. Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı'ndan 29.12.2024 tarihli, 61351342/020-917 sayılı karar ile izin alınmıştır.

2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Literatürde, çocukluk döneminde yaşanan istismar deneyimlerinin hem algılanan özyeterlik düzeyi hem de yetişkinlikte karşılaşılan duygusal şiddetle ilişkili olabileceği belirtilmektedir (13). Bu nedenle, mevcut çalışmada bireylerin çocukluk dönemi istismar geçmişlerini ölçen bir ölçeğin

kullanılmamış olması, araştırmanın bir sınırlılığı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, çalışmada kolayda örnekleme yönteminin kullanılmış olması, örneklemin evreni temsil etme gücünü azaltabileceğinden ve dolayısıyla sonuçların genellenebilirliği açısından bir sınırlılık olarak düşünülebilir.

2.6. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Bu çalışmada elde edilen verilerin istatistiksel analizleri, SPSS 26 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler frekans tabloları (n ve %) şeklinde sunulmuş, sürekli değişkenler ise $\bar{x} \pm ss$ biçiminde betimlenmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğu, Kolmogorov-Smirnov testi yanı sıra çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayıları üzerinden değerlendirilmiştir. Ayrıca, değişkenlerin histogram ve Q-Q Plot grafikleri incelenmiş; dağılımların simetrik bir görünüm sergilediği ve uç değer içermediği gözlemlenmiştir. Tüm değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 3 aralığında olduğu saptanmıştır. Bu aralık, örneklem büyüklüğünün 300'ün üzerinde olduğu durumlarda normal dağılım kriterlerini karşıladığı şeklinde değerlendirilmektedir (31). Bu bulgular doğrultusunda, verilerin normal dağıldığı kabul edilerek analizlerde parametrik testler tercih edilmiştir. Katılımcı değişkenleri ile algılanan duygusal şiddet, algılanan empatik özyeterlik ve algılanan sosyal özyeterlik arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır. Çalışmanın bağımlı değişkenlerinin bağımsız değişkenler üzerindeki etkisini belirlemek içinse basit doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır.

3. Bulgular/Results

Tablo 1'de katılımcılara ilişkin betimsel istatistikler sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcı demografik bilgileri

		n	%
Yaş	18 - 24	77	25,2
	25 - 44	137	44,8
	45 - 64	92	30,1
Cinsiyet	Kadın	168	54,9
	Erkek	138	45,1
Medeni Hal	Evli	141	46,1
	Bekar	161	52,6
	Dul	4	1,3
İkamet Yeri	Köy	4	1,3
	İlçe	25	8,2
	Şehir	48	15,7
	Büyükşehir	131	42,8
	Megakent	98	32
Eğitim	İlkokul	8	2,6
	Ortaokul	7	2,3
	Lise	57	18,6
	Lisans	163	53,3
	Yüksek Lisans	53	17,3
	Doktora	18	5,9
Ekonomik Durum	Çok Kötü	3	1,0
	Kötü	20	6,5
	Orta	176	57,5
	İyi	99	32,4
	Çok İyi	8	2,6
Çocuk Sahibi	Evet	145	47,4
	Hayır	161	52,6
Ruhsal Tedavi	Evet	73	23,9
	Hayır	233	76,1

n = örneklem büyüklüğü

Tablo 2. Algılanan duygusal şiddet, algılanan empatik özyeterlik ve algılanan sosyal özyeterlik ilişkisinin Pearson Korelasyon Testi ile incelenmesi

	1	2	3
1. Algılanan Duygusal Şiddet	1		
2. Algılanan Empatik Özyeterlik	,297**	1	
3. Algılanan Sosyal Özyeterlik	,417**	,494**	1

* $p < .05$, ** $p < .01$, Pearson Korelasyon Testi

Yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre; algılanan duygusal şiddet ile algılanan empatik özyeterlik arasında da anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir ($r = .30$, $p < .01$). Benzer şekilde, algılanan duygusal şiddet ile algılanan sosyal özyeterlik arasında da anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki gözlenmiştir ($r = .42$, $p < .01$). Algılanan duygusal şiddet, empatik özyeterlik ve sosyal özyeterlik

değişkenleri arasındaki ilişkilere bakıldığında; algılanan empatik özyeterlik ile algılanan sosyal özyeterlik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .49$, $p < .01$). Bu bulgular, algılanan duygusal şiddetin bireylerin hem sosyal özyeterlik hem de empatik özyeterlik ile anlamlı şekilde ilişkili olduğunu göstermektedir (Tablo 2).

Tablo 3. Algılanan Duygusal Şiddetin Empatik ve Sosyal Özyeterlik Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Regresyon Analizi

Algılanan Duygusal Şiddet	B	Std. Error	t	p	R ²	df	F
Algılanan Empatik Özyeterlik	0.31	0.06	5.43	.000	.09	1	29.45
Algılanan Sosyal Özyeterlik	0.46	0.06	8.01	.000	.17	1	64.08

B = Beta, Std. Error = Standard Error, Regresyon Analizi

Yapılan basit doğrusal regresyon analizine göre, algılanan duygusal şiddet düzeyi, algılanan empatik özyeterlik puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır ($R^2 = .09$, $F(1, 304) = 29.45$, $p < .001$). Regresyon katsayısı anlamlı bulunmuş olup, algılanan duygusal şiddetteki her bir birimlik artışın empatik özyeterlik puanlarında .31 birimlik artışla ilişkili olduğu belirlenmiştir ($B = 0.31$, $t = 5.43$, $p < .001$). Benzer şekilde, algılanan duygusal şiddet sosyal özyeterlik puanlarını da anlamlı düzeyde yordamaktadır ($R^2 = .17$, $F(1, 304) = 64.08$, $p < .001$). Regresyon katsayısı anlamlı bulunmuş, algılanan duygusal şiddetteki her bir birimlik artışın sosyal özyeterlik puanında .46 birimlik artışla ilişkili olduğu gözlenmiştir ($B = 0.46$, $t = 8.01$, $p < .001$). Her iki modelde de gözlenen etki büyüklükleri (η^2) sırasıyla .09 ve .17 olarak hesaplanmış; sırasıyla düşük ve orta düzeyde etki olarak yorumlanmıştır. Bulgular, algılanan duygusal şiddetin hem algılanan empatik özyeterlik hem de algılanan sosyal özyeterlik üzerinde anlamlı ve pozitif yönde bir yordayıcı olduğunu ortaya koymaktadır (Tablo 3).

4. Tartışma/Discussion

Araştırmanın temel amacı, yetişkin bireylerde algılanan duygusal şiddetin empatik özyeterlik ve sosyal özyeterlik algıları üzerindeki etkisini incelemektir. Sosyal bilişsel kuram, bireylerin davranışlarını yönlendiren en önemli unsurlardan birinin özyeterlik inançları olduğunu vurgulamaktadır (32). Bu kurama göre özyeterlik inancı, bireyin çevresiyle etkileşimlerinden, başa çıkma deneyimlerinden ve geçmiş yaşantılarından etkilenmektedir. Dünya Sağlık Örgütü şiddeti, bireyin diğerlerine yönelttiği ve olumsuz sonuçlara yol açabilen zararlı davranışlar olarak tanımlamaktadır (1). Özellikle duygusal şiddet, bireylerin psikolojik bütünlüğünü tehdit etmesi ve kalıcı psikolojik/psikosomatik etkilere yol açabilmesi sebebiyle fiziksel şiddetten bile daha tehlikeli olabilmektedir (4). Bandura'nın (1997) travmatik deneyimlerin kontrol algısı ve sosyal yetkinlik duygusu üzerindeki olumsuz etkilerine ilişkin görüşünden hareketle, duygusal şiddet gibi sistematik değersizleştirme ve manipülasyon içeren deneyimlerin, bireylerin empatik ve sosyal özyeterlik inançlarını zayıflatabileceği düşünülmüş ve araştırmanın hipotezleri belirlenmiştir (32).

Çalışmanın ilk hipotezi, “yetişkinlerde algılanan duygusal şiddet, empatik özyeterlik algısını anlamlı şekilde yordayacaktır” şeklindedir. Regresyon analizinden elde edilen sonuçlar, bu hipotezin desteklendiğini; algılanan duygusal şiddetin empatik özyeterliği anlamlı ancak düşük düzeyde ve pozitif yönde yordadığını göstermektedir. Literatürde bu bulguyla örtüşen ve çelişen çalışmalar olduğu görülmektedir. Örneğin, Tedeschi ve Calhoun'un (2016) “Travma Sonrası Büyüme” yaklaşımı, bireylerin zorlu yaşam olayları sonrası sosyal bağlarını güçlendirme ve empatik kapasitesini artırma eğiliminde olabileceğini ortaya koymaktadır (33). Örneğin Greenberg vd. (2018), çocukluk travması bildiren yetişkinlerin, travma yaşamayanlara göre daha yüksek empati seviyelerine sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Araştırmacılar ayrıca, travma deneyiminin, diğerlerinin bakış açısını anlama ve zihinsel/duygusal durumlarını kavrama yeteneğini artırabileceğini öne sürmüşlerdir (34). Nitekim Kawaguchi ve ark. (2025), geçmişte duygusal şiddet yaşamış annelerde empatik duyarlılığın özellikle duygusal alanda yükseldiğini, bu kişilerin diğerlerinin duygularını tanıma konusunda daha hassas olabildiğini vurgulamışlardır (35). Ayrıca, bazı bireylerin yaşadıkları olumsuz deneyimleri öğrenme fırsatı olarak görerek empatik özyeterlik algılarını güçlendirmeleri mümkün olabilir. Zhang vd. (2024) tarafından yapılan bir meta-analiz çalışmasında ise genel çocuk istismarının empatiyle negatif ilişkili olduğu yönündeki temel bulgularına rağmen, literatürde erken travmanın empatiyle pozitif yönde ilişkili olduğunu gösteren çalışmaların varlığı da kabul edilmektedir (36). Bununla birlikte bu bulgu, Caprara, Alessandri ve Eisenberg'in (2010) sosyal özyeterliğin empatik becerilerle doğrudan ilişkili olduğu ve olumsuz deneyimlerin empatik özyeterliği düşürebileceği yönündeki bulgularıyla çelişmektedir (22). Ancak, çalışmanın bulgusunun etki büyüklüğünün düşük olması ($\eta^2 = .09$), bu ilişkinin yorumlanmasını güçleştirmekte ve daha fazla çalışmayı gerekli kılmaktadır.

İkinci hipotez ise, “yetişkinlerde algılanan duygusal şiddet, sosyal özyeterlik algısını anlamlı şekilde yordayacaktır” şeklindedir. Yapılan analizler bu hipotezi doğrulamış; duygusal şiddetin sosyal özyeterliği anlamlı şekilde pozitif yönlü ve orta düzeyde yordadığını göstermiştir ($\eta^2 = .17$). Bu

sonuç, duygusal şiddetin sosyal ilişkilerde yetersizlik duygusu yaratacağı varsayımıyla çelişmekte ve literatürdeki bazı bulgularla ters düşmektedir. Örneğin Buser ve arkadaşları (2015), üniversite öğrencileriyle yürüttükleri çalışmada, psikolojik şiddet deneyimlerinin sosyal özyeterliği düşürdüğünü belirtmiştir (37). Benzer şekilde, düşük sosyal özyeterliğin sosyal destek arayışını ve olumlu iletişim girişimlerini olumsuz etkilediği ve bireylerin sosyal etkileşimlerde daha çekingen veya pasif davrandıkları görülmüştür. Buna karşılık, Sapkota ve arkadaşları (2022) hamile kadınlarla yaptıkları çalışmada, duygusal şiddete maruz kalan bireylerde yapılan müdahalelerin sosyal özyeterlik düzeylerini artırdığını ve sosyal destek arayışlarını güçlendirdiğini bulmuştur (38). Bu sonuçları açıklamak için alternatif görüşler de öne sürülebilir. Bonanno (2004), “sertlik” (hardiness) ve “kendini yüceltme” (self-enhancement) kişilik özelliklerinin, bireylerin zorlayıcı yaşam olaylarını daha az tehdit edici algılamalarına ve sosyal kaynaklarını daha etkili kullanabilmelerine katkıda bulduklarını belirtmektedir (39). Bu bağlamda, güçlü kişilik özelliklerine sahip bireyler, olumsuz deneyimlere rağmen sosyal ortamlarda kendilerine olan güvenlerini koruyabilir. Ayrıca, Schaefer ve Moos’un (2001) çalışmasında vurgulandığı gibi, bireylerin kendilerini koruma ve benzer olumsuz deneyimlerden kaçınma motivasyonları, daha güçlü sosyal ağlar kurma eğilimlerini artırabilir (40). Sosyal çevreyi güçlendirme çabası, sosyal özyeterlik algısını destekleyebilir.

Son hipotez ise “yetişkinlerde empatik özyeterlik ile sosyal özyeterlik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır” şeklindedir. Yapılan Pearson Korelasyon analizi, empatik ve sosyal özyeterlik arasında anlamlı şekilde pozitif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, empatik bireylerin sosyal ilişkilerde daha aktif ve uyumlu olduklarını savunan araştırmalarla paraleldir (41). Liu ve arkadaşlarının (2023) klinik hemşireler üzerinde yaptıkları çalışmada, yüksek özyeterlik düzeyine sahip hemşirelerin empatik yaklaşımlar sergilemede daha istekli ve özgüvenli oldukları gösterilmiştir (42). Bu durum, özyeterliğin empatik tutumları geliştirmede önemli rol oynayabileceğini göstermektedir. Dolayısıyla, bireylerin diğerlerinin duygularını anlama kapasiteleri ile sosyal ortamlarda kendilerini yeterli görmeleri arasındaki karşılıklı

etkileşim vurgulanmaktadır.

Çalışmanın temel hipotezlerine ilişkin elde edilen bulguların literatürle örtüştüğü ve farklılaştığı taraflarının olduğu görülmektedir. Bu farklılıkların nedenlerinden biri, araştırmada kullanılan analiz tekniklerinin nedensellik ve yapısal ilişkileri tam olarak açıklamakta yetersiz kalması olabilir. Ayrıca, araştırmanın örneklem grubunun heterojen bir yetişkin topluluğundan oluşması, literatürdeki daha homojen ve sosyal ilişkileri belirgin gruplarla (ör. sağlık çalışanları, öğrenciler) yapılan çalışmalarla karşılaştırıldığında farklı sonuçlar ortaya koymuş olabilir. Kullanılan ölçeklerin yalnızca bireylerin algılarına dayalı olması ve çok boyutlu yapıların sınırlı şekilde ele alınması, değişkenlerin karmaşık doğasını yeterince yansıtamamış olabilir. Bununla birlikte, empatik ve sosyal özyeterlik algılarının kültürel normlar ve kişilerarası etkileşim biçimleriyle şekillenmesi, Türkiye örneğinde elde edilen sonuçların farklı kültürlerdeki bulgularla doğrudan karşılaştırılmasını sınırlayabilmektedir.

5.Sonuç/Conclusion

Bu çalışma, yetişkin bireylerde algılanan duygusal şiddetin empatik ve sosyal özyeterlik algıları üzerindeki yordayıcı etkilerini incelemek amacıyla yürütülmüştür. Literatürde, özellikle kadın dışındaki yetişkin gruplar üzerinde bu değişkenlerin birlikte ele alındığı çalışmaların azlığı, araştırmanın özgün ve önemli bir katkı sunacağını düşündürmektedir.

Araştırma bulguları, algılanan duygusal şiddetin hem empatik hem de sosyal özyeterlik algısını anlamlı düzeyde yordadığını ortaya koymuştur. Duygusal şiddetin sosyal özyeterliği orta düzeyde, empatik özyeterliği ise düşük düzeyde yordadığı belirlenmiştir. Ayrıca, empatik ve sosyal özyeterlik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çalışma öncesindeki öngörüler, duygusal şiddet deneyimleyen bireylerin her iki özyeterlik türünde de düşük seviyeye sahip olacağıyken, çalışmada her iki özyeterlik düzeyinde de artış gözlenmesi literatürdeki genel eğilime göre dikkat çekici bir sonuç olarak değerlendirilmiştir. Bu durum, bireylerin yaşadıkları duygusal şiddet karşısında sosyal becerilerini ve empatik yetkinliklerini güçlendirme yoluna giderek psikolojik dayanıklılıklarını artırma çabasında

olabileceklerini düşündürmektedir. Bu çaba, bireylerin duygusal şiddet karşısında deneyimledikleri ruhsal kırılma noktalarını kompanse etme çabası olarak da değerlendirilebilir.

Çalışmanın sonuçları, duygusal şiddetin bireylerin empatik ve sosyal işlevlerine dair algılarını şekillendirdiğini ve bu sürecin psikolojik müdahale programlarındagözönünde bulundurulması gerektiğini göstermektedir. Terapötik süreçlerde, duygusal şiddet geçmişi olan bireylerin empati becerileri, iyileşme süreçlerinde potansiyel bir "iyileşme kaynağı" olarak kullanılabilir. Elde edilen bulgular, sosyal hizmet ve eğitim alanında geliştirilecek destekleyici programlara katkıda bulunabilir. Ayrıca, bu alanda yürütülecek benzer araştırmalar, duygusal şiddetin toplumda sanıldığından daha yaygın bir şekilde ve çoğu zaman fark edilmeksizin yaşandığına dair farkındalığın artmasına ve bireylerin sosyal gelişimini destekleyen politikaların geliştirilmesine olanak sağlayabilir. Kurumsal ve toplumsal düzeyde, duygusal şiddet farkındalığının artırılması ve empatik becerilerin desteklenmesi, hem bireysel iyileşmeyi hem de sosyal uyum süreçlerini kolaylaştırabilir. Eğitim kurumları, iş yerleri ve sosyal hizmet ortamlarında bu tür programların uygulanması, toplumsal dayanışma ve empati kültürünü güçlendirebilir.

Araştırma sürecinde, "şiddet" ve "istismar" kavramlarının literatürde zaman zaman birbirinin yerine kullanıldığı gözlenmiştir. Yetişkin örneklemelerinde "şiddet" teriminin kullanılması, kavramsal tutarlılığın korunması açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle, gelecekte yapılacak çalışmalarda kavramsal netliğe dikkat edilmesi önerilmektedir.

Çalışmanın bir sınırlılığı, verilerin öz bildirim yöntemiyle toplanmış olmasıdır. Katılımcıların kendi yorumlarına, kişisel özelliklerine ve algılarına açık sorular, bulguları etkileyebilecek potansiyel bir faktör oluşturmuştur. Gelecek araştırmalarda, veri toplama sürecinin çok boyutlu ölçümler ve nitel yöntemlerle desteklenmesi önerilmektedir. Ayrıca, değişkenlerin öznel doğası ve bireysel farklılıklar, ölçümlerin standardizasyonunu zorlaştırmakta; bu nedenle, değişkenlerin daha ayrıntılı operasyonel tanımlarla ele alınması ve kişilik özelliklerinin analizlere dahil edilmesi, elde edilecek sonuçların geçerliliğini güçlendirecektir.

Özyeterlik ve istismar çalışmaları genellikle çocuklar ve ergenler üzerinde; şiddet çalışmaları ise çoğunlukla kadınlar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu bağlamda, farklı yaş, kültürel ve sosyoekonomik grupları kapsayan yeni araştırmaların yapılması, elde edilen sonuçların genellenebilirliğini artıracak ve alana daha kapsamlı katkılar sunacaktır.

Received/ Geliş Tarihi: 16.07.2025

Accepted/ Kabul Tarihi: 02.01.2026

Kaynaklar / References

1. World Health Organization. Sexual violence. In: world report on violence and health. 2002. Erişim Tarihi: 20.06.2025. http://whqlibdoc.who.int/publications/2002/9241545615_eng.pdf.
2. Kılıç G. Kadın akademisyenlerin kadına yönelik ekonomik şiddet algısı: Düzce üniversitesi örneği. *Muhakeme Dergisi* 2019;2(1),1-33. doi: <https://doi.org/10.33817/muhakeme.518959>
3. Karınca E. Sorularla kadına yönelik aile içi şiddet. *Türkiye Barolar Birliği* 2010; Ankara. http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/sorularla_kadina_yonelik.pdf
4. Eskici M ve Saatçioğlu-Tinkir N. Exposure to emotional violence: relationship between university students according to their demographic characteristics. *Pedagogical Research*, 2019;4(1), em0026. doi: <https://doi.org/10.29333/pr/5731>
5. Orbay İ. Görünmeyene ışık tutmak: psikolojik şiddet. *Journal of Society & Social Work* 2022;33(1),267-290. doi: 10.33417/tsh.975139
6. Follingstad DR. Rethinking the definition of psychological abuse: contributions of an expanded definition of psychological abuse in understanding patterns of intimate partner violence. *Psychology of Women Quarterly* 2007;31(4),343-358.
7. Karakurt G ve Silver K. Emotional abuse in intimate relationships: the role of gender and age. *Violence and Victims* 2013;28(5),804-821. doi: <https://doi.org/10.1891/0886-6708.vv-d-12-00041>
8. Alan-Dikmen H, Özyayın T ve Yılmaz S. Üniversitedeki kadın öğrencilerde yaşanan flört şiddeti ile anksiyete ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018; 9(2):170-176. doi: <https://doi.org/10.31067/0.2018.9>
9. Tarı-Selçuk K, Avcı D ve Mercan Y. Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018;9(3):302-308. doi: 10.31067/0.2018.29

10. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). Intimate partner violence. 2024. <https://apps.who.int/violence-info/intimate-partner-violence/> Erişim Tarihi: 04.10.2025.
11. European Institute of Gender Equality. Combating coercive control and psychological violence against women in the eu member states. 2022. <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/combating-coercive-control-and-psychological-violence-against-women-eu-member-states> Erişim Tarihi: 28.05.2025.
12. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. 2014. <https://kasaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/34/2016/06/hacettepe2014rapor.pdf> Erişim Tarihi: 25.05.2025.
13. Rehman S, Habib M ve Tahir SB. Pooled prevalence of violence against men: a systematic review and meta-analysis of a silent crises. *Violence and Gender*. 2023; 10(4). doi: 10.1089/vio.2022.0060
14. Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu. Ev içi şiddet acil yardım hattı 2024 yıllık veri ve analiz raporu. 2025. <https://www.tkdf.org.tr/bizden-haberler/ev-ici-siddet-acil-yardim-hatti-2024-yillik-veri-ve-analiz- raporu#:~:text=Bu%20oran%C4%B1%20%252%2C9%20ile,%C5%9Fiddet%20%36%2C74> Erişim Tarihi: 25.06.2025.
15. Schunk DH ve DiBenedetto MK. Self-efficacy. *The Corsini Encyclopedia of Psychology* 2010:1-3. doi: <https://doi.org/10.1002/9780470479216.corpsy0836>
16. Bilgin M. Bilişsel esnekliği yordayan bazı değişkenler. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2009;3(36):142 – 157.
17. Engel GL. The need for a new medical model: a challenge for biomedicine. *Science*. 1977;196(4286):129–136. doi: <https://doi.org/10.1126/science.847460>
18. Caprara GV, Steca P, Gerbino M, Paciello M ve Vecchio GM. Looking for adolescents' self-efficacy: conceptual issues, research findings and measurement strategies. *Journal of Adolescence*. 2003;26(6):593–613. doi: [https://doi.org/10.1016/S0140-1971\(03\)00055-2](https://doi.org/10.1016/S0140-1971(03)00055-2)
19. Rose-Krasnor L. The nature of social competence: a theoretical review. *Social Development*. 1997;6(1):111–135. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.1997.tb00097.x>
20. Gazo AM, Mahasneh AM, Abood MH ve Muhediat FA. Social self-efficacy and its relationship to loneliness and internet addiction among Hashemite university students. *International Journal of Higher Education*. 2020;9(2):144-155. doi: <https://doi.org/10.5430/ijhe.v9n2p144>
21. Luo Y, Permzadian V, Fan J ve Meng H. Employees' social self-efficacy and work outcomes: testing the mediating role of social status. *Journal of Career Assessment*. 2018;27(4):661-674. doi: <https://doi.org/10.1177/1069072718795401> (Original work published 2019)
22. Caprara GV, Alessandri A, Di Giunta L, Panerai L ve Eisenberg N. The contribution of agreeableness and self-efficacy beliefs to prosociality. *European Journal of Personality*. 2010;24:36–55. doi:10.1002/per.739
23. Davis MH. Measuring individual differences in empathy: evidence for a multidimensional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1983;44(1):113-126.
24. Alessandri G, Caprara GV, Eisenberg N ve Steca P. Reciprocal relations among self-efficacy beliefs and prosociality across time. *Journal of Personality*. 2009;77(4):1229-1259.
25. Lahav Y. Hyper-sensitivity to the perpetrator and the likelihood of returning to abusive relationships. *Journal of Interpersonal Violence*. 2023;38(1–2):1815–1841. doi: 10.1177/08862605221092075
26. Silvestri V, Gobbo S, Pugliese E, Mancini F ve Visco-Comandini F. The perception of trustworthiness and emotional identification in women experiencing intimate partner violence: a behavioral pilot study. *Brain Sciences*. 2025;15(5):429. doi: <https://doi.org/10.3390/brainsci15050429>
27. Taverna E, Kline N, Kumar SA ve Iverson KM. Experiences of intimate partner violence and valued living among women veterans: the role of self-efficacy. *Journal of Traumatic Stress*. 2024;37:913-923. doi: <https://doi.org/10.1002/jts.23059>
28. Rezaee S, Bagherzadeh R, Reisi M vd. The effect of life skills training on reducing domestic violence and improving treatment adherence in women with diabetes experiencing intimate partner violence: a randomized clinical trial based on the theory of self-efficacy. *BMC Public Health*. 2024;24:3390. doi: <https://doi.org/10.1186/s12889-024-20913-y>
29. Ersanlı K, Yılmaz M ve Özcan K. Algılanan duygusal istismar ölçeği (ADİÖ): geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2013;32(1):147-164. doi: <https://doi.org/10.7822/egt161>
30. Akın A ve Başören M. Algılanan empatik öz-yeterlik ve sosyal öz-yeterlik ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliği. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2015;4(2):603-610. doi: <https://doi.org/10.14686/buefad.v4i2.1082000235>
31. Kim HY. Statistical notes for clinical researchers: assessing normal distribution (2) using skewness and kurtosis. *Restorative Dentistry & Endodontics*. 2013;38(1):52–54. doi: <https://doi.org/10.5395/rde.2013.38.1.52>
32. Bandura A. *Self-efficacy: the exercise of control*. W.H. Freeman Company, New York; 1997.

33. Tedeschi RG ve Calhoun LG. Posttraumatic growth: positive changes in the aftermath of crisis. Encyclopedia of mental health. 2.baskı. Academic Press; 2016, ss. 305-307.

34. Greenberg DM, Baron-Cohen S, Rosenberg N, Fonagy P ve Rentfrow PJ. Elevated empathy in adults following childhood trauma. PLoS ONE. 2018;13(10):e0203886. doi: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0203886>

35. Kawaguchi Y, Kurata S, Kawata NYS, Yao A, Nishitani S, Fujisawa TX ve Tomoda A. Effects of childhood maltreatment on mothers' empathy and parenting styles in intergenerational transmission. Scientific Reports. 2025;15(1):7787. doi: [10.1038/s41598-025-92804-0](https://doi.org/10.1038/s41598-025-92804-0)

36. Zhang H, Gao X, Liang Y, Yao Q ve Wei Q. Does child maltreatment reduce or increase empathy? a systematic review and meta-analysis. Trauma, Violence, & Abuse. 2024;25(1):166–182. doi: <https://doi.org/10.1177/15248380221145734>

37. Buser TJ, Peterson CH ve Kearney A. Self-efficacy pathways between relational aggression and nonsuicidal self-injury. Journal of College Counseling. 2015;18(3):195–208. doi: [10.1002/jocc.12014](https://doi.org/10.1002/jocc.12014)

38. Sapkota D, Baird K, Anderson D, Saito A ve Seib C. Self efficacy and social support as mediators of mental health among abused women. Nursing & Health Sciences. 2022;24(2):458–468. doi: <https://doi.org/10.1111/nhs.12945>

39. Bonanno GA. Loss, trauma, and human resilience: have we underestimated the human capacity to thrive after extremely aversive events? American Psychologist. 2004;59(1):20–28. doi: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.59.1.20>

40. Schaefer JA ve Moos RH. Bereavement experiences and personal growth. In: M. S. Stroebe, R. O. Hansson, W. Stroebe, & H. Schut editors. Handbook of Bereavement Research: Consequences, Coping and Care. American Psychological Association; 2001. p. 145–167. doi: <https://doi.org/10.1037/10436-006>

41. Türk, B. Duygusal şiddet mağduriyetinin yalnızlık üzerine etkisi. International Journal of Social and Humanities Sciences Research. 2023;10(96):1292–1299. doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8112046>

42. Liu H, Zhang L, Yan J, Huang H, Yi Q ve Peng L. The relationship between social support, empathy, self-efficacy, and humanistic practice ability among clinical nurses in China: a structural equation model. Journal of Nursing Management. 2023;1-9.

doi: [10.1155/2023/1378278](https://doi.org/10.1155/2023/1378278).